

Lặng yên san sát

triển lãm cá nhân của
Đặng Thùy Anh

08.11.2019
19.01.2020

TRIỂN LÃM THUỘC CHƯƠNG TRÌNH:

materialize

TỔ CHỨC & TÀI TRỢ:

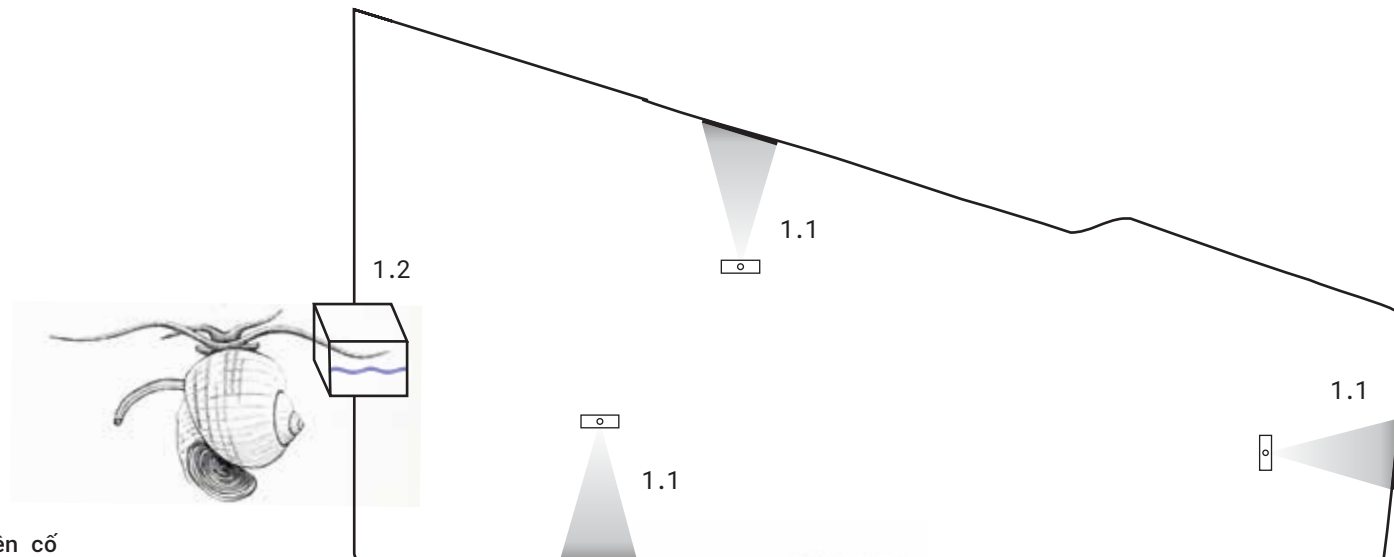
THE FACTORY
CONTEMPORARY ARTS CENTRE

HỖ TRỢ KHAI MẠC:

ALCHEMY
Wines and Spirits

ĐỐI TÁC TRUYỀN THÔNG:

toong

1. Tất cả những gì kiên cố
Kích thước đa dạng

1.1. Ngày dọc
(thuộc Tất cả những gì kiên cố)
2019
Sắp đặt video 3 kênh, màu, âm thanh; mica gương
Thời lượng video: 00:41, 01:57, 3:31
5 phiên bản + 1 bản nghệ sĩ

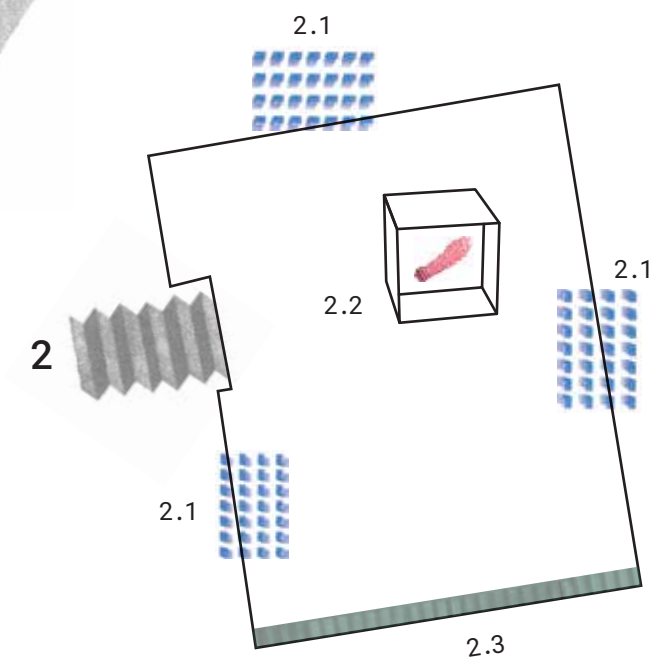
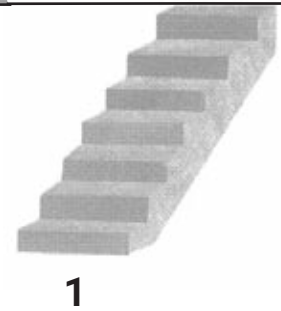
1.2. Chạm trôi
(thuộc Tất cả những gì kiên cố)
2019
Bể kính, ốc, sỏi, gạch vụn, bìa cát-sét, nắp thùng đốt vàng mã, quần cờ vua, nạo hoa quả, bóng đèn, hộp mica, thân cây
Bề: 50 x 60 x 60 cm;
kích cỡ đa dạng
Độc bản

2. Rời sẽ hoá hư vô
Kích cỡ đa dạng

2.1. Sẽ không bao giờ nữa
(thuộc Rời sẽ hoá hư vô)
2018
Ảnh kỹ thuật số trên giấy in
2970 ảnh, 4x6cm/tấm
5 phiên bản + 1 bản nghệ sĩ

2.2. Chờ
(thuộc Rời sẽ hoá hư vô)
2019
Trứng ốc, epoxy resin
36 khối:
6,5 x 6,5 x 6,5cm/khối
Độc bản

2.3. Nấp
(thuộc Rời sẽ hoá hư vô)
Tôn xây dựng
Kích cỡ đa dạng

‘Lặng Yên San Sát’ là triển lãm cá nhân đầu tiên của Đặng Thuỳ Anh trong hành trình nghệ thuật của cô với ốc bươu vàng, những sinh vật đã cùng Thuỳ Anh nghiên ngẫm suốt hai năm qua về sự ảnh hưởng của đô thị hoá lên đời sống con người. Trong triển lãm này, ốc bươu vàng, trái với kỳ vọng của một vật phẩm nghệ thuật thường tĩnh, mãn nhãn, lại là một sinh vật hiếu động, tinh quái, luôn thay hình đổi dạng và không ngừng biến động khó lường theo từng ngày triển lãm. Cũng tương tự như trong đời sống tự nhiên của chúng, được đưa vào Việt Nam từ những năm 1980 để làm thức ăn cho gia súc, ốc bươu vàng bỗng chốc trở thành một hiểm hoạ đối với nền nông nghiệp khắp cả nước, phá hoại mùa màng, làm khổ chúng sinh. Chính bởi đặc tính bất chấp tất cả để sinh trưởng, cũng như hiện diện thị giác của loài nhuyễn thể này, mà Thuỳ Anh thấy đây là một phản ảnh vừa phi lý, vừa thi vị về con người trong cuộc đua mang nhiều dự cảm không lành hướng tới sự phát triển, nhưng cũng dần dần họ tới vực thẳm ngày tàn. Trong triển lãm này, các tác phẩm sắp đặt biệt vị, nhiếp ảnh, các điêu khắc và video, không chỉ tham chiếu tới hình ảnh của ốc xuất hiện trong các không gian sống vốn dành cho con người, mà đồng thời còn thả ốc sống trực tiếp vào không gian triển lãm; và vì thế tạo nên một trung bày biến thiên theo thời gian thực, có thể quan sát thấy được qua sự sinh sôi của chúng.

Bản thân cũng là một designer, Thuỳ Anh tinh nghịch tái dựng, và một mặt nào đó, biến thể không gian triển lãm thuộc khu vực gác xép của The Factory, tạo sự tiếp xúc trực tiếp với mô-típ kiến trúc cũng như chất liệu thường quan sát thấy trong thiết kế không gian đô thị. Qua việc nhào nặn và biến đổi không gian, hai không gian đa phương tiện thành hình, bao trùm lên toàn bộ hai không gian trưng bày, mang tên là ‘Tất cả những gì kiên cố’ và ‘Hoá hư vô’ (lấy cảm hứng theo cuốn sách cùng tên về trải nghiệm của tính hiện đại, tác giả Marshall Berman). Di chuyển qua các không gian này tựa như di chuyển qua một thành phố vô danh. Ở nơi đó, người thăm triển lãm được mừng tượng như những cư dân thành phố, bị bao vây bốn phương tám hướng bởi những mẫu thức lặp đi lặp lại gồm toàn đường thẳng song song và các góc vuông phi tự nhiên, làm từ sắt, thép, kính, bê-tông. Tại không gian đầu của triển lãm, ta bắt gặp hàng ngàn những tấm ảnh thẻ bỏ túi hình ốc bươu con bao phủ toàn bộ ba bức tường (‘Sẽ không bao giờ nữa’); dưới sàn, những khối điêu khắc lập phương trong suốt chứa chum những trứng ốc hồng xếp hàng thẳng thớm, nghiêm trang (‘Chờ’). Cứ như thế, thế hệ ốc bươu non-mặc cho sự đa dạng và khác biệt của chúng khi quan sát ở cự ly gần-đã vào thể sẵn sàng cho một cuộc hành quân, giậm chân bước đi theo nhịp điệu kỷ luật hà khắc. Xu hướng mang tính kiến trúc đằng sau tư duy nghệ thuật của Thuỳ Anh phỏng vọng tinh thần của kiến trúc hiện đại thời điểm mới ra đời vào đầu thế kỷ 20. Với những đặc trưng như

ứng dụng các tiến bộ kỹ thuật, tối giản về phom dạng, vật liệu xây dựng nhẹ, sản xuất hàng loạt, lược bỏ các trang hoàng cầu kỳ, kiến trúc hiện đại xuất phát từ mong muốn thách thức những giá trị và quan niệm cổ điển định hình và thống trị kiến trúc Mỹ- u trước đó, có thể kể tới một số tên tuổi kiến trúc sư đại diện như Trường thiết kế Bauhaus, nhóm De Stijl, Frank Lloyd Wright, Mies van der Rohe, Walter Gropius, Le Corbusier. Nhưng dần dà các kiến trúc sư còn gánh vác cả nhiệm vụ của thời đại, tái kiến thiết nhà cửa, không gian sống và các thành phố bị tàn phá bởi hai cuộc Thế chiến¹. Thế nhưng giờ đây những lựa chọn xây dựng và kiến trúc này không còn mang nhiều ý nghĩa kiến thiết hay thẩm mỹ, chỉ còn lại là tro bụi. Đặc biệt là ở những quốc gia đang phát triển nhanh chóng, ảnh hưởng bởi tư bản và tiêu dùng chủ nghĩa (như Việt Nam ngày nay), dường như kiến trúc đô thị (như được đề cập trong triển lãm này) đã lược bớt những mục tiêu thẩm mỹ hay vị nhân sinh, trở thành một công thức mặc định, thực dụng, tiết kiệm về chi phí và ngắn hạn về công năng, sản xuất hàng loạt một cách dễ dàng.

Bước vào trong không gian còn lại của triển lãm cần người xem phải bỏ lại trọng lực và thời gian tuyến tính, để buông mình vào một môi trường chân không giả tưởng. Với toàn bộ tường và sàn nhà được bao phủ kín bởi một chất liệu mang đặc tính của kính, cả cấu trúc này mang dáng dấp của bề mặt kính được ứng dụng đặc biệt trong các toà cao ốc. Kính trở thành chất liệu trong kiến trúc và xây dựng mới chỉ từ năm 1851 nhờ vào cách mạng công nghiệp làm gia tăng độ phổ biến của chất liệu này trên diện rộng, cùng với hệ khung sắt và thép, tạo nên những cấu trúc vách kính phủ kín bề mặt các toà nhà cỡ lớn. Những toà nhà chọc trời với đặc tính phản chiếu của nó (và cũng đồng thời là cá tính của nó) đã trở thành dấu ấn cho các thành phố lớn toàn thế giới; chiều cao của những toà nhà đó trở thành một thành tựu để phấn đấu (có thể nghĩ tới Landmark 81 ở Sài Gòn hay Burj Khalifa ở Dubai). Và mặc cho cảm giác mình bạch hay quyền năng mà kính đem lại, nhà phê bình kiến trúc Justin Davidson cũng có lời bình phẩm rằng kính, sau tất cả, thiếu đi "...khả năng thẩm thấu lịch sử và ký ức, để rời phóng chiếu nó vào hiện tại...". Thật vậy, trong không gian ‘Tất cả những gì kiên cố’, Thuỳ Anh diễn dịch sự bối rối của mình khi đứng dưới chân những toà nhà cao tầng, một sự tương phản triệt để với căn nhà tập thể lâu đời mà bốn thế hệ gia đình nghệ sĩ cư trú, kể từ thập niên 60 của thế kỷ trước. Trong khi các toà cao ốc vươn mình về phía bầu trời, xác lập vị trí và sự chinh phục độ cao so với xung quanh; thì nhà tập thể, vốn nằm trong khu tập thể được nhà nước bao cấp cho cán bộ, lại sải không gian sống về chiều ngang. Cứ thế, ngôi nhà cũ của gia đình nghệ sĩ sẽ vẫn là nơi ký ức được khắc dấu vào từng nếp gấp kiến trúc, quá khứ tiếp tục lưu dấu trên mặt

phẳng thời gian. Như để tương phản với tốc độ của sự thay đổi và tha hoá sẽ tới, một nỗ lực chống lại sự quên trước sự bật rề chực chờ, Thuý Anh chơi với hình ảnh động-không của những cỗ máy, đèn điện nê-ông, hay các con số chúng khoán lên xuống tuần tự, mà là những mảnh miếng gom lượm của thi ca đời thường-đan cài cùng đó là các đồ dùng gia đình nhật nhặn từ công trình xây dựng dang dở gần nhà ('Ngày Đọc' và 'Chậm trôi'). Lại là, chính trong bộ sưu tập bụi bặm, hoang phế của ký ức và đồ vật cũng là nơi ốc ta ngự trị.

Đã xa rồi những ngày *bát phố* như chữ của Bảo Sinh, hay thời của kẻ rong chơi *flâneur* như thơ Charles Baudelaire. Khái niệm đó giờ mất đi không chỉ trong sự bận rộn, chóng vánh của nhịp sống công nghiệp hối hả, mà còn do cách tổ chức không gian của thành phố, ở đó, lao động, giao thương được coi trọng hơn nghỉ ngơi, lãng du, hay hiệu suất, trật tự thì cần thiết hơn là cá tính, nổi loạn. Những trần thuật này cũng len lỏi vào quá trình hình thành nên triển lãm 'Lặng Yên San Sát', một tái hiện vừa đùa chơi vừa trào phúng về kế hoạch tổng thể cho công cuộc phát triển tương lai mà con người mãi mê theo đuổi. Nhưng có lẽ, càng chiêm nghiệm về triển lãm, ta lại thấy dấu một sự mịt mù trong ngõ ngách tâm trí của người nghệ sĩ, một tâm trí lang thang giữa một bên là hư cấu viễn tưởng về miền hậu nhân loại, một bên là hiện thực trần trụi ta đang sống, luôn là với ánh nhìn nhuộm ít nhiều màu sắc hài đen.

Tiểu luận: Vân Đỗ

¹ Một trong những dự án hậu chiến có ảnh hưởng lớn của Le Corbusier (kiến trúc sư người Thụy Sĩ với tư tưởng cấp tiến nhưng cũng gây tranh cãi, người đã hết mình tin vào và cố gắng cho các ý tưởng kiến trúc, các quy hoạch đô thị có khả năng nâng cao chất lượng sống cho tầng lớp lao động), đó là toà nhà đầu tiên trong chuỗi Unité d'Habitation (Đơn vị nhà ở) thực hiện ở nhiều nơi trên thế giới, mang tên Cité radieuse (Thành phố chói lọi), được xây dựng ở thành phố Marseille, Pháp - nơi bị thiệt hại nặng nề bởi chiến tranh thế giới. Đây là khu nhà tập thể này bao gồm 327 toà nhà với sức chứa lên tới 1,600 người.

Đặng Thuý Anh (sn. 1996, Hà Nội) tốt nghiệp chuyên ngành Đồ họa trường Đại học Mỹ Thuật Việt Nam vào năm 2019, hiện sống và làm việc tại TP. Hồ Chí Minh. Cô bắt đầu đến với nghệ thuật bằng các thực hành trình diễn từ năm 2017, sau đó tiếp tục khám phá và thể nghiệm với nghệ thuật sắp đặt, nhiếp ảnh, các phương pháp thực hành nghệ thuật mang tính vị niệm. Quan tâm của cô xoay quanh mối liên hệ giữa con người và thiên nhiên, những motif thị giác bị hiểu dập khuôn và ảnh hưởng của định kiến xã hội lên các quan niệm về giới. Ngoài ra, Thuý Anh thường sử dụng các cá thể sống, chính bản thân mình, cũng như những lưu trữ cá nhân làm chất liệu trong thực hành nghệ thuật của mình. Các triển lãm tiêu biểu bao gồm: Tháng thực hành nghệ thuật (Heritage Space, Hà Nội, 2018); Mở xưởng I, II và III (Á Space, Hà Nội, 2018); Emerging Artists 6 (Nhà Sàn Collective, Hà Nội, 2018); Liên hoan trình diễn quốc tế NIPA-F/IN:ACT (Nhà Sàn Collective, Hà Nội, 2017 và 2019).

Materialize là chương trình triển lãm được khởi xướng bởi The Factory vào năm 2017. Trong bối cảnh địa phương còn thiếu vắng cơ sở vật chất và cơ hội cho nghệ sĩ, chương trình này nhằm tạo điều kiện để nghệ sĩ được thử nghiệm và học hỏi qua việc trưng bày tác phẩm một cách chuyên nghiệp ở Việt Nam. Chúng tôi tìm kiếm các cá nhân sẵn sàng đón nhận thử thách, mở rộng và thử nghiệm với các chủ đề và phương tiện nghệ thuật vượt ra ngoài các khuôn khổ chính thống mà trước nay họ đã từng được đào tạo hoặc trải nghiệm; những người hiểu rằng, việc trưng bày tác phẩm cũng đồng nghĩa với việc cân nhắc khán giả và cách thức mà họ đón nhận và thấu hiểu thực hành của nghệ sĩ.

The Factory là trung tâm nghệ thuật đầu tiên được xây dựng tại Việt Nam với chủ đích dành riêng cho nghệ thuật đương đại. Là tổ chức độc lập, chúng tôi vận hành như một 'nhà máy', sản xuất những ý tưởng mang tính biện luận; một không gian triển lãm liên tục thay hình đổi dạng; một mạng lưới các cá nhân đang gìn giữ và lưu chuyển những ký ức văn hoá vật thể và phi vật thể, vô giá và không thể bị xóa nhòa. Chúng tôi thấu hiểu và đề cao những nét đẹp trong phong văn hoá bản địa, nhưng cũng muốn giới thiệu thêm vào đó những giá trị mới. Đồng thời, chúng tôi cũng ghi nhận vị trí người nghệ sĩ hôm nay như là những học giả với phong thái tư duy và phương pháp sáng tác liên ngành. Mỗi người sở hữu một thực hành độc đáo, cung cấp một góc mở riêng biệt cho hành trình bước vào thế kỷ 21.